

Spis 2 Afs 39/2007 byl spojen se spisem číslo 2 Afs 28/2007 a pod touto spisovou značkou bylo rozhodnuto takto:“

2 Afs 28/2007 - 83

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce **M. V.**, zastoupeného Mgr. Petrem Mikyskem, advokátem se sídlem v Praze, Krakovská 25, proti žalovanému **Celnímu ředitelství Ústí nad Labem**, se sídlem Elišky Krásnohorské 2378/24, Ústí nad Labem, v řízení o kasačních stížnostech žalovaného proti rozsudkům Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 31. 1. 2007, č. j. 59 Ca 121/2006 - 47 a ze dne 28. 2. 2007, č. j. 59 Ca 106/2006 - 40, ve znění opravy ze dne 18. 4. 2007, č. j. 59 Ca 106/2006 - 60,

takto:

- I.** Věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 2 Afs 28/2007 a sp. zn. 2 Afs 39/2007 **se spojují** ke společnému projednání; věci budou dále vedeny pod sp. zn. 2 Afs 28/2007.
- II.** Rozsudky Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 31. 1. 2007, č. j. 59 Ca 121/2006 - 47 a ze dne 28. 2. 2007, č. j. 59 Ca 106/2006 - 40, ve znění opravy ze dne 18. 4. 2007, č. j. 59 Ca 106/2006 - 60 **se zrušují** a věci **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení

Odůvodnění:

Kasačními stížnostmi podanými v zákonné lhůtě se žalovaný jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedených rozsudků Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci.

Prvním rozsudkem byla zrušena jeho rozhodnutí ze dne 14. 7. 2006, č. j. 8048/05-2001-21, ze dne 14. 7. 2006, č. j. 8047/05-2001-21, ze dne 14. 7. 2006, č. j. 8046/05-2001-21, ze dne 27. 7. 2006, č. j. 8045/05-2001-21, ze dne 11. 8. 2006, č. j. 8044/05-2001-21, a ze dne 14. 7. 2006, č. j. 8041/05-2001-21 a dále zrušeny dodatečné platební výměry Celního úřadu Liberec (pobočka v Jablonci nad Nisou) ze dne 22. června 2005, č. j. 1525-13/05-1061-021, č. j. 1525-12/05-1061-021, č. j. 1525-11/05-1061-021, č. j. 1525-10/05-1061-021, č. j. 1525-09/05-1061-021 a č. j. 1525-08/05-1061-021 a věc byla vrácena k dalšímu řízení žalovanému. Druhým rozsudkem byla zrušena jeho rozhodnutí ze dne 14. 7. 2006, č. j. 8040/05-2001-21, č. j. 8038/05-2001-21 a č. j. 8037/05-2001-21, a dále zrušeny dodatečné platební výměry Celního úřadu v Liberci (pobočka Jablonec nad Nisou) ze dne 22. 7. 2005, č. j. 1525-07/05-1061-021, č. j. 1525-06/05-1061-021 a č. j. 1525-05/05-1061-021 a věc byla vrácena k dalšímu řízení žalovanému. Rozhodnutími žalovaného přitom byla zamítnuta jako nedůvodná odvolání žalobce proti uvedeným dodatečným platebním výměrům celního úřadu, kterými bylo žalobci stanoveno clo a daň z přidané hodnoty za dovezené osobní automobily.

Krajský soud v napadených rozsudcích dospěl k závěru, že žalovaný a celní úřad vycházeli při posouzení věci z nesprávné právní normy. Podle § 64 odst. 1 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, se stanovení původu zboží, na které se vztahují mezinárodní smlouvy uvedené v § 57 odst. 1 písm. e), řídí těmito smlouvami a stanovení původu zboží, na které se vztahují výhody preferenčního sazebního opatření podle § 57 odst. 1 písm. f), se řídí podmínkami stanovenými vyhláškou ministerstva. Celní sazebník vydaný na základě zákonného zmocnění v § 6 stanoví, že zboží dovážené ze zahraničí, které má preferenční původ v České republice podle podmínek stanovených mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, je bez cla. Zákonná úprava podle názoru krajského soudu odkazuje při stanovení původu zboží na smlouvu, nezná tudíž pojem „cizí zboží“ a ani neřeší výslovně otázku procesního postupu. Celní sazebník sice odkazuje na Evropskou dohodu zakládající přidružení mezi Českou republikou na straně jedné a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé, zveřejněnou pod č. 7/1995 Sb. (dále jen Evropská dohoda), ovšem jen na podmínky preferenčního původu zboží, nikoliv na proces zjišťování původu zboží. Současně připouští aplikaci norem podzákoných. Soud vycházel ze zásady, že stát je oprávněn činit jen to, co je mu zákonem (Evropskou dohodou) výslovně dovoleno, kdežto občan je oprávněn činit cokoli, co mu není zákonem zakázáno. Dále vycházel z toho, že nejasně znějící normu nelze vyložit v neprospěch občana a že daň (clo) lze vyměřit jen na základě výslovného zmocnění. Pokud proto z citovaných norem nelze zcela spolehlivě bez odůvodněných pochybností vyvodit, že řízení, vedoucí k aplikaci § 6 nař. vl. č. 480/2001 Sb., podléhá režimu Evropské dohody a tudíž Protokolu č. 4, pak nelze § 32 Protokolu č. 4 užít tak, jak učinil žalovaný, neboť šlo o postup pro občana zjevně nevýhodný, aniž by stát byl k takovému postupu výslovně zmocněn. Ze znění dohody nevyplývá povinnost celních orgánů při dovozu průmyslového výrobku původního v České republice aplikovat čl. 32 Protokolu č. 4 Evropské dohody hovořící výhradně o zboží původním ve Společenství nebo původním v České republice, pouze čl. 12 upravuje postup v případě dovozu takového zboží ze třetí země - tj. na daný případ je nelze použít. Soud na tomto základě dovodil, že důkaz původu zboží ve smyslu hlavy V. čl. 16 Protokolu č. 4 musí být vyžadován a prováděn výhradně ohledně zboží původního ve Společenství nebo původního v České republice, nikoli při dovozu zboží nebo průmyslového výrobku, původního v České republice a odvezeného ze země Společenství do České republiky. U dovozu automobilů zn. Škoda, které jsou zcela zjevně průmyslovým výrobkem původním v České republice, bylo povinností celních orgánů ČR jako země dovozce provést žalobcem nabízený důkaz ověřením původu aut u výrobce (§ 31 odst. 8 daňového řádu), pokud měly podezření, že se jedná o výrobek nepůvodní. Ze správních spisů ovšem u všech dovezených automobilů takové podezření

nevyplývá a žalovaný to ani nezpochybnil, a to ani tím, že se hodlá řídit zásadně verifikací provedenou cizími celními orgány. Dovoz předmětných automobilů tak byl beze cla ve smyslu § 6 nař. vl. nař. č. 480/2001 Sb. Celní orgány své pochybnosti nemají podloženy obsahem spisu, a to přesto, že měly všechny předmětné automobily k dispozici. Pokud by snad automobily byly smontovány z dílů různého původu (ve smyslu Evropské dohody) v takovém rozsahu, že by nemohly být pokládány za původní ve Společenství nebo v České republice, pak podle názoru krajského soudu lze úspěšně pochybovat o tom, že by pouhý proces verifikace celními orgány SRN nebo Rakouska s kladným výsledkem byl schopen to odhalit. I tím je plně odůvodněna nezbytnost aktivity zdejších celních orgánů. Krajský soud tak shrnul, že celní preference požívají v České republice výrobky původní ve Společenství, a ve Společenství nepodléhají dovoznímu clu výrobky původní v České republice. Čl. 35 Protokolu č. 4 nelze užít při dovozu výrobku původního v České republice do České republiky, a tudíž při dovozu předmětných automobilů. Evropská dohoda včetně Protokolu č. 4 aplikována být neměla. Na dovoz měl být aplikován celní sazebník a po stránce procesní daňový řád. Soud uzavřel, že u předmětných dovezených automobilů je žalovaný oprávněn prověřit, zda se skutečně jedná o výrobky původní v České republice postupem podle daňového řádu, pokud by skutečně byly zjištěny pochybnosti o tom, že jde o zboží původní v České republice, lze postupovat podle Evropské dohody, Protokolu č. 4. Přitom tyto pochybnosti musí být zřejmé ze správního spisu tak, aby postup a rozhodnutí celních orgánů byly přezkoumatelné. Z těchto důvodů krajský soud zrušil nejen rozhodnutí žalovaného, ale i příslušné platební výměry.

Žalovaný v kasačních stížnostech poukazujících na ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. namítá nesprávné posouzení právní otázky soudem. Dodatečné platební výměry měly oporu v následné verifikaci důkazů původu dováženého zboží předložené žalobcem při celním řízení spolu s celním prohlášením a návrhem na propuštění zboží do volného oběhu s přiznáním celní preference. Následná verifikace byla provedena způsobem stanoveným v Protokolu č. 4 Evropské dohody používané při dovozech zboží před 1. 5. 2004. Při následné verifikaci nebyla ověřena pravost ověřovaných dokumentů, a proto celní úřad požadovanou preferenci neuznal. V první kasační stížnosti stěžovatel uvádí, že soud nesprávně označil vyjádření žalovaného o změně celního statusu českého zboží s preferenčním původem v České republice při jeho vývozu za pouhý názor žalovaného, který nemá oporu v předpisech. Využil přitom nepřesného termínu „cizí zboží“ na místo „zahraniční zboží“. V obou kasačních stížnostech dále shodně stěžovatel uvádí, že tato změna celního statusu byla upravena v § 2 písm. f) celního zákona a je podstatná z hlediska náležitostí celního prohlášení při dovozu zboží. Při vývozu zboží s celním statusem českého zboží je základním předpokladem k uplatnění preferenčního zacházení v zemi dovozu prokázání preferenčního původu v České republice některým z dokladů tento původ prokazujících ve smyslu Protokolu č. 4 Evropské dohody. Není-li při vývozu takový doklad doložen, protože nebyl vydán z důvodů, že nebyla splněna stanovená kritéria nebo o ně vývozce nepožádal, má vyvážený výrobek status českého zboží, ale bez nároku na preferenční zacházení v zemi dovozu. Pokud je takto vyvezený výrobek následně dovážen do České republiky, jedná se o zahraniční zboží, jehož vývozce má zajistit vydání výměnného osvědčení o původu, které se vydává na základě původního osvědčení prvotně vydaného při vývozu z České republiky, aby dovozce mohl uplatnit nárok na celní preference ve smyslu § 6 nař. vl. č. 480/2001 Sb. Sama skutečnost, že předmětný výrobek byl vyroben v České republice, nezakládá skutečnost, že je původním v České republice, pokud není doprovázen průvodním osvědčením vystaveným vývozcem.

Stěžovatel dále považuje za nesprávný závěr soudu o nejasně znějící normě ve vztahu k řízení. Z hlediska podmínek pro preferenční původ zboží je v dané právní věci jediný

možný a použitelný předpis Protokol č. 4 Evropské dohody, a to v celém rozsahu. Nelze z něj vytrhávat jednotlivé články, neboť tento předpis, ale ani ust. § 6 nař. vl. č. 480/2001 Sb., tento postup nepředpokládá, tedy není celním orgánům výslovně dovolen.

Podle názoru stěžovatele soud věc nesprávně posoudil, neboť předmětné dovážené zboží mělo celní status zboží zahraničního a celní prohlášení s návrhem na jeho propuštění do volného oběhu s přiznáním celní preference muselo být podle § 128b odst. 1 písm. c) celního zákona doloženo také dokladem potřebným pro uplatnění celních sazebních preferencí. Takovým dokladem je ve smyslu nař. vl. č. 480/2001 Sb., které v ust. § 6 odkazuje na podmínky stanovené Evropskou dohodou, některý z důkazů původu stanovených v Protokolu č. 4. Zmíněné podmínky upravují jak definici pojmu „původní výrobky“, tak důkazu původu a taxativně upravují proces ověřování důkazu původu.

Při posuzování věci se soud dále nesprávně zaměřil pouze na část podmínek pro získání původů zboží, ačkoliv ze žádosti o následnou verifikaci i ze sdělení o jejím výsledku založených ve správních spisech je nepochybně zřejmé, že na straně celních orgánů vznikly pochybnosti o pravosti a správnosti důkazu původu, předložených v celním řízení, které měly být vystaveny a podepsány vývozcem. Vzhledem k tomu, že podle podmínek Protokolu č. 4 žádnému zboží nemůže být přiznáno preferenční zacházení, není-li jeho preferenční původ prokázán stanovenými důkazy původu, které je v dané věci oprávněn vystavit vývozcem, nelze nahradit nepravý či nesprávný důkaz původu dokazováním původu zboží dovozcem či celními orgány dovážející země právě proto, že takový postup není celním orgánům výslovně povolen. Ust. § 32 Protokolu č. 4 neupravuje ověřování dokladů z hlediska pravosti ověřovaných dokumentů o původu výrobků v nich uvedených nebo i o splnění jiných podmínek tohoto protokolu kumulativně. Pokud celní úřad po následném ověření důkazu původu nepřizná nárok na preference v případě zjištění nepravého důkazu původu nebo při trvání opodstatněných pochybností o jeho pravosti, nelze jeho postup označit za nezákonný.

Z toho všeho dle stěžovatele vyplývá, že soud nesprávně posoudil ustanovení Protokolu 4 Evropské dohody v dané věci jako nezákonné podle § 78 odst. 1 s. ř. s. Proto stěžovatel navrhuje zrušení napadeného rozsudku krajského soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobce ve svých vyjádřeních ke kasační stížnosti uvedl, že je přesvědčen o správnosti soudního rozhodnutí. Podle jeho názoru, vycházejícího z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2005, sp. zn. 7 Afs 166/2004, je to celní orgán, který musí v řízení předložit dostatek podkladů, které odůvodňují jeho pochybnosti, a nemůže vycházet jen z teoretických spekulací a konstrukcí. Rozhodnutí proto nemohla vycházet pouze z výsledků postverifikačního řízení, aniž ze správního spisu vyplynul jakýkoliv důvod k jeho zahájení v podobě pochybnosti o věrohodnosti či správnosti podkladů předložených žalobcem. Stejně tak žalobce souhlasí s krajským soudem v názoru, že i za situace smontování automobilů z různých dílů by pouhý proces verifikace celními orgány cizí země nebyl s to něco takového vůbec prokázat. Z těchto důvodů navrhuje zamítnutí kasačních stížností.

Nejvyšší správní soud po zjištění, že obě kasační stížnosti jsou podány ve věcech se shodnými účastníky řízení, ze shodných důvodů a proti rozsudkům téhož krajského soudu vycházejících z obdobného skutkového stavu a stojících na shodných právních závěrech,

spojil je podle § 39 s. ř. s. ke společnému projednání. Důvodnost kasačních stížností pak posoudil v mezích jejich rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Ze správních spisů bylo ke kasačním námitkám bylo zjištěno, že žalobce dovážel v r. 2002 ze SRN a Rakouska osobní automobily, které celním orgánům deklaroval jako osobní automobily značky Škoda, stejně tak jako byly konkretizovány v předložených fakturách vystavených zahraničními prodejci. Celní úřad provedl následnou verifikaci osvědčení o původu zboží, jejímž výsledkem bylo zjištění, že buď vývozce do kupní smlouvy prohlášení o původu zboží neuvedl, nebo kupní smlouvu vůbec nevystavil, nebo nebyl na označené adrese nalezen, a tudíž nebylo ověření možné. Na základě tohoto byly celním úřadem vystaveny platební výměry doměřující clo a daň z přidané hodnoty v jednotlivých případech. V podaných odvoláních žalobce shodně poukazoval na skutečnost, že není pochyb o původu zboží, neboť ve všech případech šlo prokazatelně o vozy značky Škoda a dále upozornil na právní úpravu, z níž plyne, že se jedná o dovoz od cla osvobozený. Žalovaný odvoláním nevyhověl s poukazem na výsledek následné verifikace, která podle jeho názoru brání přiznání celního osvobození.

O skutkovém stavu není mezi účastníky řízení pochyb, kasační stížnosti také směřují proti právnímu posouzení tohoto stavu krajským soudem.

Nejvyšší správní soud se s výše uvedenými závěry krajského soudu neztotožňuje. Nelze totiž souhlasit s tím, že Evropská dohoda – a tedy také její Protokol č. 4 - dopadá pouze na zboží původem z Evropského společenství (dále též „Společenství“) dovážené do České republiky a zboží původem z České republiky dovážené do Společenství, nikoli ale na zboží jiné, jak tvrdí krajský soud. Na zmíněné zboží se totiž toliko uplatní zvýhodnění založená Evropskou dohodou, čili především snížení cel nebo cla nulová. Protokol č. 4 samotný se ale zjevně uplatňuje též na zboží ze třetích států, jestliže stanoví pravidla pro jeho odlišení od zboží původem ve Společenství nebo původem v České republice. Není důvod, aby se neuplatnil také na zboží vyvážené ze druhé smluvní strany zpět do země svého původu, navíc když na tuto situaci přímo pamatuje čl. 12 odst. 2 tohoto protokolu, upravující územní princip statusu zboží a stanovící výslovně, že vrací-li se zboží vyvezené z České republiky do ní zpět, musí být prokázáno, že jde o zboží totožné.

Na aplikaci Evropské dohody a jejího Protokolu č. 4 v daném případě přímo odkazují také vnitrostátní právní předpisy. Podle § 55 odst. 1 celního zákona, v rozhodném znění, podléhá dovoznímu clu (tj. clu vybíranému při dovozu zboží) všechno dovážené zboží s výjimkou zboží, které je v celním sazebníku výslovně označeno za zboží bez cla. Nařízení vlády č. 480/2001 Sb., kterým se vydává celní sazebník a kterým se stanoví sazby dovozního cla pro zboží pocházející z rozvojových a nejméně rozvinutých zemí a podmínky pro jejich uplatnění (celní sazebník), pak ve svém § 6 stanoví, že „zboží dovážené ze zahraničí, které má preferenční původ v České republice podle podmínek stanovených mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, je bez cla“. Poznámka pod čarou k tomuto ustanovení pak mj. odkazuje právě na Evropskou dohodu.

Nejvyšší správní soud má za to, že tento odkaz nelze posoudit tak, jak to učinil krajský soud, tj. že se má jednat pouze o aplikaci čl. 2 Protokolu č. 4, nýbrž že je třeba Evropskou dohodu a její Protokol č. 4 použít jako celek, včetně ustanovení o ověřování důkazů původu, jak se domnívá stěžovatel. Svůj závěr při tom zdejší soud opřel zejména o znění Evropské dohody, Protokolu č. 4 a příslušných ustanovení celního zákona a celního sazebníku.

Podle čl. 1 Evropské dohody se zakládá přidružení mezi Českou republikou na straně jedné a Společenstvím a jeho členskými státy na straně druhé. Podle čl. 10 Evropské dohody dovozní cla, kterým ve Společenství podléhají výrobky mající původ v České republice s výjimkou výrobků uvedených v příloze II a III, budou zrušena se vstupem této dohody v platnost. Čl. 11 Evropské dohody stanoví, že dovozní cla, kterým v České republice podléhají výrobky mající původ ve Společenství, uvedené v příloze IV, budou zrušena dnem vstupu této dohody v platnost. Čl. 35 Evropské dohody pak odkazuje na Protokol č. 4 k této dohodě, který stanoví pravidla o původu zboží pro použití celních preferencí, jež má na zřeteli tato dohoda.

Podle čl. 2 bodu 1 Protokolu č. 4 se pro účely provádění této dohody pokládají za původní ve Společenství „výrobky zcela získané ve Společenství ve smyslu článku 5, dále výrobky získané ve Společenství obsahující materiály, které zde nebyly zcela získány, za předpokladu, že takové materiály byly podrobeny dostatečnému opracování nebo zpracování ve Společenství ve smyslu článku 6, a výrobky původní v Evropském hospodářském prostoru (EHP) ve smyslu Protokolu 4 Dohody o Evropském hospodářském prostoru“. V souladu s bodem 2 citovaného článku se pro účely provádění této dohody pokládají za původní v České republice „výrobky zcela získané v České republice ve smyslu článku 5 a výrobky získané v České republice obsahující materiály, které zde nebyly zcela získány, za předpokladu, že takové materiály byly podrobeny dostatečnému opracování nebo zpracování v České republice ve smyslu čl. 6“.

Původní výrobky ve Společenství pak mají při dovozu do České republiky a původní výrobky v České republice mají při dovozu do Společenství nárok na uplatnění výhod podle této dohody, pokud je mj. předloženo tzv. „prohlášení na faktuře“ vyhotovené vývozcem na faktuře, dodacím listu nebo jiném obchodním dokladu, který popisuje výrobky takovým způsobem, aby je bylo možno ztotožnit, přičemž text tohoto prohlášení je obsažen v příloze č. IV Protokolu (čl. 16 odst. 1 písm. b/ Protokolu č. 4). Podle čl. 21 odst. 3 Protokolu č. 4 je vývozcem, který vystavuje prohlášení na faktuře, povinen kdykoli na požádání celních orgánů vyvážející země předložit nezbytné doklady prokazující původ výrobků a splnění ostatních podmínek tohoto protokolu.

Čl. 32 Protokolu č. 4 upravuje možnost ověřování důkazů původu. Podle jeho odst. 1 se následné ověřování důkazů původu provádí namátkově nebo kdykoli mají celní orgány dovážející země opodstatněnou pochybnost o pravosti těchto dokumentů, o původu výrobků v nich uvedených nebo o splnění jiných podmínek tohoto protokolu. Nelze tak přisvědčit žalobci v názoru, že k zahájení postverifikačního řízení musí existovat pochybnosti, které musí být v rozhodnutí zjeveny. Kontroly lze provádět i namátkově bez ohledu na vyznění předkládaných dokladů. Podle odst. 2 tohoto článku vrátí celní orgány dovážející země fakturu, pokud je předložena, prohlášení na faktuře nebo kopie těchto dokumentů celním orgánům vyvážející země, je-li to možné, též s uvedením důvodů tohoto požadavku. Jakékoli získané dokumenty a informace o tom, že údaje uvedené na důkazu původu jsou nesprávné, jsou zaslány spolu se žádostí o ověření. Ověření je pak prováděno celními orgány vyvážející země. Pro tyto účely mají právo požadovat jakékoli doklady a provádět jakoukoli kontrolu účtů u vývozce nebo jinou kontrolu, kterou považují za účelnou (čl. 32 odst. 3 Protokolu č. 4). O výsledku ověření pak informují žádající celní orgány co nejdříve. Z tohoto výsledku musí být zřejmé, zda jsou dokumenty pravé, zda je možno výrobky v nich uvedené považovat za původní ve Společenství nebo v České republice a zda jsou splněny ostatní podmínky tohoto protokolu (čl. 32 odst. 3 Protokolu č. 4). Podle odst. 6 neobdrží-li v případech opodstatněných pochybností žádající celní orgány žádnou odpověď do deseti

měsíců od data žádosti o ověření, nebo nebude-li odpověď obsahovat dostatečné informace pro určení pravosti předmětného dokumentu nebo skutečného původu výrobků, nepřiznají nárok na preference, kromě případů způsobených výjimečnými okolnostmi.

Z uvedeného je tak zřejmé, že k tomu, aby bylo bez cla zboží, které není původní ve Společenství, a je dovážené ze zahraničí do České republiky, je třeba, aby toto zboží mělo preferenční původ v České republice podle podmínek stanovených Evropskou dohodou (§ 6 celního sazebníku). Co se rozumí preferenčním původem, pak výslovně Evropská dohoda ani celní sazebník nedefinují. V Protokolu č. 4 je toto slovní spojení použito toliko v příloze č. IV v české verzi prohlášení na faktuře („Vývozce výrobků uvedených v tomto dokumentu prohlašuje, že kromě zřetelně označených, mají tyto výrobky preferenční původ v“). Z toho je pak zřejmé, že preferenčním původem zboží se rozumí původ v určité zemi, s níž je spojeno nějaké zvýhodnění (v daném případě zvýhodnění spočívající v neexistenci povinnosti platit za toto zboží clo).

V daném případě je třeba zdůraznit, že není rozhodné, zda je předmětem dovozu zboží, u něhož je velká pravděpodobnost, že bylo vyrobeno v České republice (jako např. právě automobily Škoda) nebo zboží, které mohlo být vyrobeno kdekoli na světě; k tomu, aby byl dovoz bez cla, je třeba, aby bylo dovážené zboží považováno za původní v České republice podle Evropské dohody. Nelze přiznávat zvýhodnění pouze na základě intuitivně určeného nebo očividného původu zboží. Pravidla určení původu se musí uplatňovat stejně na všechno zboží vymezené podle nějakého jiného hlediska než je jeho původ. Protokol č. 4 pokrývá všechno zboží dovážené ze členského státu Společenství do České republiky anebo z České republiky do některého ze členských států Společenství bez ohledu na svůj původ. Právě postupem jím předpokládaným se určí, jakého původu dané převážené zboží vlastně je: zda má původ v některém ze členských států Společenství, respektive Společenství jako celku (vzhledem k absenci celních kontrol na společných hranicích) či třetím státě (a kterém) na straně jedné anebo v České republice či třetím státě (a stejně tak kterém) na straně druhé. Neoddělitelnou součástí těchto pravidel je pak určení státu, jehož celní (nebo jiný) orgán osvědčí původ zboží. Dvojí posouzení na základě souběžné kompetence by totiž mohlo vést – při vědomí složitosti pravidel pro určování původu – k odlišným závěrům.

S řešením požadovaným krajským soudem nelze souhlasit také proto, že jednoduchý, levný a rychlý formální postup předpokládaný mezinárodní smlouvou nahrazuje složitým a zdoluhavým dokazováním. Jeho výsledky jsou sice u takového výrobku, jakým jsou automobily Škoda, celkem předvídatelné a toto vyšetřování tak náročné být nemusí. Pro řadu jiných výrobků takové šetření ale bude obtížné, ne-li zcela nemožné. Můžeme sestupovat přes různé součástky až například k chemikáliím nebo jiným surovinám. Celní předpisy neuvádějí, že určité jedinečné výrobky se mají těšit procedurálním úlevám a ostatní nikoli. Už proto nikoli, že mezi jedinečností a nejedinečností výrobku nevede nějaká ostrá hranice. Mezinárodní a vnitrostátní celní právo takové jednoduché, levné a rychlé postupy používá proto, aby byl mezinárodní obchod se zbožím co nejvíce usnadněn. To vyžaduje určitou součinnost a pozornost zúčastněných.

Nejvyšší správní soud tedy nesdílí názor krajského soudu v tom, že je možné aplikovat izolovaně jeden článek Evropské dohody, resp. Protokolu č. 4 (v daném případě čl. 2 odst. 2), nýbrž že je třeba použít všechna relevantní ustanovení této dohody, která určují podmínky pro to, aby bylo zboží považováno za původní v České republice. Nikoli tedy pouze čl. 2 odst. 2, který říká, kdy se zboží pokládá za původní v České republice, ale také čl. 16, který stanoví,

za jakých podmínek mají původní výrobky v České republice nárok na uplatnění výhod podle této dohody (tj. za jakých podmínek se původ podle čl. 2 odst. 2 stane preferenčním), další články týkající se náležitostí prohlášení na faktuře a prokazování původu (čl. 21, 27) a rovněž také čl. 32, který se vztahuje k ověřování důkazů původu. Odkazuje-li totiž § 6 celního sazebníku při určení preferenčního původu zboží na podmínky stanovené Evropskou dohodou, je třeba tuto dohodu použít jako celek a vycházet z toho, že pouze takové zboží, které by Evropská dohoda považovala „za preferenčně původní v České republice“ může být bez cla. Rozsudek krajského soudu tak byl shledán nezákonným.

Zdůraznit je třeba, že článek 32 odst. 1 Protokolu č. 4 opravňuje celní orgány provádět následné ověřování důkazů původu nejen v případě oprávněných pochybností o pravosti těchto dokumentů, ale i namátkově v jakémkoliv jiném případě. Oprávněné pochybnosti tedy nejsou podmínkou pro provedení kontroly. Existují-li, mohou být v průběhu ověřování potvrzeny i vyvráceny, neexistují-li, mohou v rámci ověřování vzniknout. Výsledek ověřování se pak ve smyslu čl. 32 odst. 3 promítá do přiznání či nepřiznání nároku na preference.

Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelem také v tom, že z jeho rozhodnutí je dostatečně zřejmá jeho pochybnost o pravosti předmětných dokladů (kupních smluv či faktur), případně o pravosti prohlášení na nich uvedených. Ze všech jmenovaných rozhodnutí je totiž zřejmé, že dožádané celní orgány jednoznačně zpochybnily pravost prohlášení, případně samotných kupních smluv či faktur. Jsou konstatovány výsledky ověření spočívající ve zjištění, že vývozce kupní smlouvu s prohlášením o vývozu vůbec nevyhotovil, neboť předmětný automobil prodal zcela jiné osobě, že neuvedl do smlouvy prohlášení o původu, případně, že nevyhotovil ani smlouvu ani prohlášení a jedná se o falzifikát, ve dvou případech pak vývozce vůbec nebyl nalezen. Pouze v těchto posledních dvou případech bylo na místě blíže konkretizovat závěry o vzniklých pochybnostech, pro které nebyly celní preference přiznány. I v těchto případech však zrušující rozhodnutí krajského soudu stojí na právních závěrech, které nebyly Nejvyšším správním soudem akceptovány, a proto i ve vztahu k tomuto rozhodnutí je třeba považovat kasační stížnost za důvodnou. Za situace neprokázání preferenčního původu zboží nelze přisvědčit krajskému soudu ani v tom, že postup celními orgány užitý je pro občana zjevně nevýhodný. Jednak zde není pochybnost o postupu, který měl být použit, jednak bez prokázání preferenčního původu zboží nelze dosáhnout bezcelního dovozu v žádném případě. Přitom, jak výše uvedeno, preferenční původ se neodvozuje od zjevného označení, ale musí být prokázán stanoveným způsobem. Pochybuje-li žalobce o jeho účinnosti při kladném výsledku ověření formálně správné deklarace, může to být jen k újmě státu, nikoliv dovozce..

Z důvodů shora uvedených Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. a věc mu vrátil k dalšímu řízení, při němž je vázán právním názorem v tomto rozsudku uvedeným (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí.

V novém rozhodnutí ve věci krajský soud podle § 110 odst. 2 s. ř. s. rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. září 2007

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu